

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opera

Sancti Agobardi Archiepiscopi Lvgdvnensis Opervm ...

Agobardus <Lugdunensis>

Parisiis, 1666

Ad Epistolam Ad Lvgdvnenses De Modo Regiminis Ecclesiastici.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14657

TALEM VIRVM] id est, Vicecomitem. Vide patet Vicecomitum institutionem fuisse per eas temporales in arbitrio Comitum.

SENIORIS SVI] id est, domini, Comitis Lugdunensis.

NON EST OFFICII MEI] nimirum accusatio. Nam Episcopi non debent esse accusatores. Arcadius & Honorius AA. ad Theodorum Praefectum Praetorio: *Provincia moderator sacerdotum & Catholica Ecclesiae ministrorum, loci quoque ipsius, & divini cultus injuriam capitali in convictos sive confessos reos sententia noverit vindicandum. Nec expectet ut Episcopus injuria propria ultionem deposcat, cui sanctitas ignoscendi soli gloriam deliquit.* Extat haec lex in Codice Theodosiano l. 31. De Episcopis. ac relata deinde est in librum VI. Capitularium cap. CCCIV. Theodoretus Episcopus Cyrensis in epistola XLII. *Angor sanè, ac doleo vehementer, quod scribere adversus hominem cogor, cujus delicta propter nomen sacerdotij occultare par erat. Scribo tamen, ut opprobrios ab eo pauperes vindicem.*

AD EPISTOLAM

AD LVGDVNENSES

DE MODO REGIMINIS ECCLESIASTICI

CAP. I.

VNUS EST SPONSUS] id est, Christus, verus & unus sanctae Ecclesiae sponsus. Vide supra in Notis ad epistolam ad Nibridium.

CAP. II.

COMMENDAT B. PETRO] id est, Episcopi, ut explicant veteres. Vide Notas ad ep. LXXXI Lupi Ferrariensis.

CAP. VII.

CORPVS CAPITI] id est Christus Ecclesiae. Christus enim est caput Ecclesiae. Episcopi autem sunt membra corporis Christi, quod est Ecclesiae. Sic enim scribit Gregorius I. Papa ad Iannarium Archiepiscopum Calaritanum lib. I. epist. LX. *Si quis*

Domini

NOTÆ AD AGOBARDVM. 81

Dominus noster viduarum se maritum orphanorumque patrem Scriptura sacra profitetur testimonio, nos quoque membra corporis ejus ad imitandum caput summo debemus mentis affectu intendere. Vide eundem Gregorium lib. II. epist. XXXVII. & lib. VII. epist. cx.

C A P. I X.

LOCVM REGIMINIS SVSCEPIT] Audiant Episcopi. Ait Agobardus, eum qui prædicationis officium & locum regiminis suscepit & negligit, operamque dat venationi, aucupationi, piscationi, ceterisque seculi oblectamentis, hunc Episcopum non esse, sed destructorem operis Dei, ac per hoc adiutorem Antichristi. Non abhorrebat à sententia Agobardi Arnulphus Episcopus Aurelianensis, quum hæc adversus Episcopum Romanum eloqueretur in synodo Remensi adversus Arnulphum cap. XXVIII. *Quid hunc, inquit, Reverendi Patres, in sublimi solio residentem, veste purpurea & aurea radiantem, quid hunc inquam esse censeatis? Nimirum si caritate destituitur, solaque scientia inflatur & extollitur, Antichristus est in templo Dei sedens, & se ostendens tanquam sit Deus.* Et semper visum est alienum à dignitate sacerdotali, secularibus negotiis & sollicitudinibus mundi occupari. Istud enim etiam in seipsis culpant Episcopi in synodo Parisiensi congregati anno MCCXXXIX. ad Ludovicum Pium scribentes: *Sacerdotes partim negligentia, partim ignorantia, partim cupiditate, in secularibus negotiis & sollicitudinibus mundi ultra quam debuerint se occupaverunt.*

IN DIVITIIS] Damnat divitias in Episcopo, ut qui Christi pauperis locum in Ecclesia teneat. Sed intelligit, opinor, eum Episcopum esse culpandum, qui divitijs malè utitur, ad luxum videlicet, ad libidinem, avaritiam, & cetera malarum mentium vitia. Nam qui pauperes nutrit, Ecclesias ædificat, mittit qui populos in fide instruant, is verò nunquam sat dives erit, tametsi imensos habeat thesauros.

ORNAMENTIS METALLICIS] Istud ipsum graviter exprobrat malis Episcopis sanctus Bernardus Abbas Clavallensis, ad Henricum Senonensem Archiepiscopum scribens: *Clamant verò nudi, clamant famelici, conqueruntur, & dicunt: Dicite Pontifices in frano quid facit aurum? Numquid aurum à frano repellit frigus sive esuriem?*

lumenta gradiuntur onusta gemmis, & nostra non curatis crura nuda caligulis? Annuli, catenula, tintinnabula, & clavata quadam corrigia, multaque talia tam speciosa coloribus, quam ponderibus preciosa, mulorum dependent cervicibus; fratrum autem lateribus nec semicinctia miserantes apponitis. Neque ab institutore & patre suo dissentit Petrus Clarevallensis in epistola quam sub nomine Iesu Christi scripsit ad Innocentium VI. Papam & Curiam Romanam anno M. ccc. l. iij. Nam in capite xxx. ita loquitur: Exhortamur quod non nimium sitis curioso spectabiles equitatu, non circa vos discurrant hinnientium frendentes acies caballorum, non auro curisè tingantur frana, nec ex sericis lora componantur filii, non argento calcavia rutilent, non squarletis spectabiles purpura tegantur sella, nec preciosi pendentes confibulent zonas clavi micantes auro, nec muricis earundem corrigiarum ornatu soleat redolere tincturam, non eboris pulcritudine obrizi vel argenti metallive preciosi cuiusvis alterius gumphis sellarum conclavet amictus, non micanti pectoralia tegantur ostro, nec febre scens ex auro gestitiu franos, non radiantibus fastuosi sonipedes onerentur gemmis &c. Ex per vetusto codice nostro M.S. unde fragmentum aliud anno superiore editum est in Notis ad Lupum Ferrariensem pag. 478.

IN VENATIONIBVS] Quippe veritum Episcopis alere canes, aut venationem exercere in quam rem valde celebris est canon l. v. synodi Agathensis: Episcopis, Presbyteris, Diaconibus, canes ad venandum, aut accipitres, habere non liceat. Quod si quis talium personarum in hac voluptate detectus fuerit; si Episcopus est, tribus mensibus se suspendat à communione; Presbyter, duobus mensibus se abstineat; Diaconus vero, ab omni officio vel communione cessabit. Vide etiam canonem quartum Epaoensem, & xlii. canonem Concilij Matisconensis secundi. Karlomannus Princeps in synodo cui martyr Bonifacius interfuit: Necnon & illas venationes, & sylvaticas vagationes cum canibus, omnibus servis Dei interdiximus, similiter ut accipitres & falcones non habeant. Venationem enim in Episcopo graviter reprehendit Nicolaus I. apud Gratianum dist. 34. cap. Quorundam. Itemque Nicolaus I. in Decretis cap. v. i. Ut Episcopi & Clerici arma non ferant; neque venatui neque aucupii

studeant. Itaque eos qui venatione delectantur, lubens revocaverim ad ea quæ singulis Christianis ait Prosper in peroratione libri de gloria regnóque sanctorum: *Si venandi est affectio*, inquit, *habes montes altissimos, cervos velociter Apostolorum Prophetarúmque dicta percurrentes. Habes & in campis petram, refugium erycijs & leporeibus, quos in simplicitate cordis Christus Dominus per suos canes venatur, ut spinis careant delictorum.* Vide Ionom Aurelianensem in libro II. de institutione laicali cap. XXI. III.

COMESTATIONIBVS] Mirum est tam sollicitos in hoc fuisse veteres, ut nullam occasionem prætermiserint admonendi Episcopos ut à comestationibus & ebrietate abstinere, juxta præceptum Pauli, qui edixit Episcopum debere esse non vinolentum. Insignis est Hieronymi locus ex commentario in Michæam Prophetam, relatus à Gratiano dist. 35. cap. 4. *Ecclesie principes*, inquit, *qui delicijs affluunt, & inter epulas atque lascivias pudicitiam servare se credunt, propheticus sermo describit, quod ejiciendi sunt de spatiosis domibus, lautisque convivijs, & multo labore epulis conquistis, & ejiciendi propter malas cogitationes & opera sua. Et si vis scire quò ejiciendi sunt, Evangelium lege; in tenebras scilicet exteriores, ubi erit fletus & stridor dentium. Annon confusio & ignominia est, Iesum crucifixum, magistrum pauperum, atque esurientem, fartis predicare corporibus, jejuniorúmque doctrinam rubentes buccas eminentiáque ora proferre?* Et Magnus ille Gregorius lib. II. epist. XIV. acriter objurgat Natalem Episcopum Salonitanum, quòd derelicta pastoralis cura, solis se convivijs occuparet. Unde & eundem Natalem (qui reprehensionem Gregorij in jocum verterat; exemplum adferens Abrahæ & Isaac, quorum unus angelos convivio exceperat, alter verò satiatus benedictionem filio dederat) postea rursus admonuit abstinere à convivijs, scripta ad eum elegantissima epistola, quæ est XXXVII. ejusdem libri. Et patet convivia illa non fuisse admodum Christiana; cum præter temulentiam & voracitatem, etiam à Christianorum diffamatione non abstinere, nemòque ex irrisione reprehenderetur. Nam convivia Episcoporum debent esse seria.

IN OCYLLIS TAMEN DEI NON EST] Ait
Z ij

ergo, eum qui ad episcopatum vocatus est, si seculi oblectamentis indulget, in oculis Dei non esse sacerdotem, tamen si personam Episcopi gerat coram hominibus adeoque Episcopus esse videatur. Sic sanctus Ambrosius in capite tertio libri de dignitate sacerdotali, loquens de malo Episcopo, ait: *pronuntiat enim Episcopus huiusmodi ad populum, dicens, Pax vobis. Oculis quidem carnalibus videtur quasi Episcopus magnus, & divinis intuitibus inspicitur leprosus magnus.* Sic Marcellinus & Faustinus in Libello Precum pag. 46. aiunt quosdam Episcopos perfidiae Arrianorum subscripsisse, *ut episcopali nomen apud homines retinere viderentur, quod utique iam apud Deum post subscriptiones impias non habebant.* Sic Fulgentius Ruspensis Episcopus in capite primo contra Sermonem Fastidiosi, ait eum, tamen si Presbyterij honorem in conspectu hominum ceperit, coram Domino non habuisse. Eadem fuit sententia hæreticorum Albigenisium: qui, ut Rogerius de Hoveden tradit, dicebant *quod essent ordinandi in Ecclesia Episcopi & Presbyteri; & si tales non ordinabantur quales precipiebat, non essent Episcopi, nec Presbyteri, sed lupi rapaces, hypocrita, & seductores.* Verum rectè adnotatum est à viris eruditissimis, eam esse constantem Ecclesie Catholice sententiam, ex doctrina & traditione apostolica descendente, etiam improbum hominem, canonicè ordinatum, verè sacerdotem ac Dei adiutorem esse. Nam si hæc regula non esset certa, horrenda confusio turbasset Ecclesiam, etiam in initij Christianismi. Nam & Iudas malus erat, qui tamen Apostolus Christi fuit. Et multos postea varijs temporibus malos Episcopos fuisse nemo negaverit. Denique Christus ait Scribas & Phariseos sedisse super Cathedram Moyse. Itaque sic scripsisse videtur Agobardus vehementer, ut Episcopos admoneret sui officij, & ut intelligerent quantum Deo displiceat mala Episcopi vita.

CAP. XI.

[PRÆDICANT UT ACCIPIANT] Tum enim, quod meritò damnat Agobardus, erant nonnulli, qui verbum Dei prædicabant quæstus causa, non tam solliciti de cura animarum, quam de colligenda pecunia. Et omnino accepisse ista videtur Agobardus à sancto Papa Gregorio, cujus hæc sunt verba ex libro XIX. in Iob cap. XI. *Bestiæ pedes lavantur, dum sanctis prædicant*

bus debita ab audientibus stipendia conferuntur, & quos fatigat injunctus prædicationis labor, exhibita à discipulis pinguedo boni operis fovet, non quòd ideo prædicent ut alantur; sed ideo alantur ut prædicent, id est, ut prædicare subsistant; non ut intentionem sumendi victus transeat actio prædicationis, sed ad utilitatem prædicationis deseruiant ministeria sustentationis. Vnde à bonis prædicatoribus non causa victus prædicatio impenditur, sed causa prædicationis accipitur victus. Neq; verò dixerim nihil prædicatoribus debere dari ab auditoribus. Nam dignus est operarius mercede sua; & justum est ut qui spiritualia nobis seminant, carnalia nostra metant; ut ad Corinthios scribit Paulus Apostolus. quem locum attulit idem Gregorius Homilia xviii. in Evangelia, ut ostenderet æquum esse ut populus Christianus alimenta sustentationis suppeditet prædicatoribus. Hoc enim, ut dixi, justum est, & prorsus æquum. Sed quis ferat prædicatores quosdam, qui nihil non agunt ut cathedras occupent majores, & ex quibus majus salarium provenit. Quasi constaret verbum Dei non valere, nisi quantum aestimatur.

IN PROPRIAM LAVDEM] Taxat alterum genus concionatorum æquè odiosum, eos nimirum, quibus hæc unica cura est, ut bellè concionari videantur. cujusmodi nimium multi sunt, atque utinam nulli essent. Tum admonet, vitandum id esse. Præclare sanctus idem Gregorius in Homilia paulò antè laudata: *Quisquis namque ideo prædicat, inquit, ut hic vel laudis vel muneris mercedem recipiat, aterna proculdubio mercede se privat.* Vide rursum eundem Gregorium Homilia xxi. in Ezechielem.

CAP. XII.

PASTOREM PASTORVM] id est, Christum, quo etiam modo eum nominant Prosper, Petrus Chryfologus, Iulianus Pomerius, Ruricius Lemovicensis, Gregorius Magnus, Hincmarus, alij. Sic, quod idem est, alibi vocatur Princeps pastorum, Sacerdos Sacerdotum, Pontifex Pontificum, Episcopus Episcoporum. Posterioribus tandem seculis Episcopus quoque Romanus vocatus est Episcopus Episcoporum. Quod ita intelligi debet, ut quia caput est omnium Domini sacerdotum; & præcipuus totius orbis Episcopus, privilegio

sedis suæ, intelligatur ob hoc ipsum constitutus super reliquos orbis Episcopos, ideoque quodam modo sit Episcopus Episcoporum, præsertim cum ad eum pertineat cura & sollicitudo universalis Ecclesiæ. Neque tamen existimandum est hanc appellationem fuisse tributam antiquitus Episcopo Romano; tametsi quidam ita se colligere putent ex libro Tertulliani de pudicitia, & ex Cypriano in præfatione Concilij Carthaginiensis. Nam, si quid in his rebus video, Tertullianus heic Pontificem Romanum satyrico sale defricat. certè palpo non percutit. Et in Cypriani sensu manifestum est eos falli. Neque enim ait Cyprianus, removendam esse præsumptionem Episcopi Romani, qui se Episcopum Episcoporum diceret. Sed ait: *Neque enim quisquam nostrum Episcopum se Episcoporum constituit.* id est. Non arbitror quemquam Episcoporum, qui heic præsentem sumus, eò præsumptionis excedere, ut se supra omnes collegas suos efferat, sententiãque sui ipsius unicam, ut tyranni solent, prævalere debere contendat adversus sententiam plurimorum, præsertim quoties fidei causa ventilatur. Hunc ego genuinum verborum Cypriani sensum esse arbitror. Sumptum est autem istud loquendi genus ex rhetorum disciplina. Alioqui enim si qui supra Episcopos sunt, Episcoporum Episcopi dici debent; dubium non est quin Primas Africæ, nimirum Episcopus Carthaginiensis, dici debuerit Episcopus Episcoporum. Nam si istud loquendi genus quippiam haberet auctoritatis, multum detraheret de dignitate Episcopi Romani, cum quo nonnulli Episcopi paria facere viderentur. Sidonius enim libro v. i. epist. i. Lupum Trecentem Episcopum vocat patrem patrum, & Episcopum Episcoporum. Et Ennodius lib. i. Carm. xv. Ambrosium Episcopum Mediolanensem vocat pastorem antistitum. Et tamen nemo dixerit Pontifices Romanos, qui Lupi & Ambrosij ævo floruerunt, Lupo Ambrosioque fuisse subjectos. Quin & Karolus ipse Magnus vocatur Episcopus Episcoporum à monacho Sangallensi in libro primo de ecclesiastica cura ejusdem Karoli cap. xxv. i. Et Edgarus Angliæ Rex, qui anno dcccclxvi. vivebat, pastor pastorum vocatur à synodo provinciali Angliæ sub Dunstano celebrata. Sic Eusebius in libro primo de vita Constantini cap. xli. v. Constantinum

vocat communem omnium Episcopum; & Clodoveum Regem, regionum Præfulem, Remigius Remensis Episcopus, quos tamen Episcopos fuisse nemini hæctenus in mentem venit. Atque id ideo visum est adnotare, ut planum omnibus fieret quonam modo accipienda sint verba Tertulliani ac Cypriani. Littera enim occidit, spiritus vivificat.

CAP. XIV.

AB ILLO QUI SEDET IN SOLIO] id est, Episcopo. Nam is in throno sedet in Ecclesia, id est, in cathedra sublimiore. Et cathedram illam episcopalem, solium quoque vocat Sulpitius Severus in capite primo secundi dialogi, augendam ad invidiam. *Quendam nuper, inquit, non sine meo pudore vidi, sublimi solio quasi regio tribunali, celsa sede residentem.* Addam verò locum celeberrimi viri Petri de Marca Archiepiscopi Parisiensis: qui explicans canonem LIII. Collectionis Africanæ, hæc ait: *Significat typhum secularem & tumorem quorundam Episcoporum, qui dominatum in Clero exercebant; & in cathedram elevati, ac si esset solium quoddam regium, & arx velut imperij, tyrannicam sibi dominationem vindicabant.* Tum statim ferme sequitur: *Sanè cathedra episcopalis sublimior erat, & velut in fastigio constituta, unde possent Episcopi de superiori loco fideles monere.* Sumptum autem istud videri potest ex Augustino, cujus hæc sunt verba ex enarratione in psalmum CXXVI. *Ideo altior locus positus est Episcopis, ut ipsi superintendant, & tanquam custodiant populum.* Et paulò post: *Quomodo enim vitivori altior sit locus ad custodiendam vineam, sic & Episcopis altior locus factus est.* Vide Henricum Valesium in Annotationibus ad Historiam Ecclesiasticam Eusebij lib. VII. cap. XXX.

QUI LABORAT AD MOLAM] id est, usque ad inferioris ordinis pastores & præpositos. ne quis putaret hæc dici Episcopis tantum. Et paulò post addit hæc scripta esse, non solum propter Episcopos, sed etiam propter Abbates, Præpositos, & Presbyteros, quos pastorum & rectorum nomine intelligi debere ait. Itaque Diaconos etiam excludit à pastorum munere. Et tamen in his quoque sacerdotium agnovit Cyprianus, aliique veteres.